

ДЕРЖАВНА ІНСПЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

ДІНЗ УКРАЇНИ

вул. Метробудівська, 5-а, м. Київ, 03065, тел./факс: (044) 239-16-82,
E-mail: dinzu@dinz.gov.ua Web: <http://www.dinz.gov.ua> Код ЄДРПОУ 37849203

Від 08 01 2015 № 01-21/1240

На № _____ від _____

Департаменти (управління) освіти і
науки обласних, Київської міської
державних адміністрацій

Про діяльність спеціалізованих
загальноосвітніх навчальних закладів

Державною інспекцією навчальних закладів України під час вивчення окремих питань діяльності Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Департаменту Харківської міської ради встановлено ряд порушень вимог законодавства, пов'язаних зі створенням та функціонуванням ліцеїв, гімназій, колегіумів, спеціалізованих шкіл (далі – спеціалізовані ЗНЗ).

Результати розгляду Державною інспекцією навчальних закладів чисельних скарг громадян, опрацювання інформації місцевих органів управління освітою засвідчують наявність аналогічних порушень і проблем також в інших регіонах.

Зокрема, мають місце факти прийняття необґрунтованих та неправомірних рішень щодо створення спеціалізованих ЗНЗ, під час підготовки проектів яких органами управління освітою не враховуються вимоги законодавства, місцеві умови та особливості.

Так, вже після набуття у 1999 році чинності Законом України «Про загальну середню освіту» (далі – Закон), створення (реорганізація) окремих ліцеїв і гімназій відбувалося за застарілими нормативно-правовими актами, наприклад, згідно з розпорядженнями районних, а не обласних (Київської міської) державних адміністрацій, як те передбачене статтею 11 Закону.

Не проводився також належний аналіз діючої мережі шкіл, динаміки контингенту дітей дошкільного та шкільного віку в тому чи іншому мікрорайоні, що зумовило на сьогодні проблеми із влаштуванням неповнолітніх на навчання та обмеження їхніх прав на здобуття загальної середньої освіти.

Департамент освіти і науки,
молоді та спорту
04.08.2015 № 063/9705

Так, в деяких районах столиці спеціалізованими наразі є майже 70 % загальноосвітніх навчальних закладів, що не передбачає закріплення за ними території обслуговування, а натомість надає можливість здійснювати для зарахування на навчання конкурсний відбір учнів.

Неправомірна зміна типу загальноосвітніх навчальних закладів на спеціалізовані призводить також до фінансових порушень, що пов'язані зі встановленням педагогічним працівникам спеціальних доплат до заробітної плати, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2007 р. № 643 «Про затвердження розмірів підвищення посадових окладів (ставок заробітної плати) та додаткової оплати за окремі види педагогічної діяльності у співвідношенні до тарифної ставки».

Разом з тим, структура переважної більшості ліцеїв та гімназій не відповідає вимогам статті 9 Закону, оскільки до їх складу входять класи більш ранніх ступенів навчання, у тому числі, початкової школи. Прийом учнів до таких класів здійснюється, як правило, також на конкурсній основі, з перевіркою знань дітей, що суперечить статті 18 Закону.

Однак, навіть під час таких неправомірних конкурсів грубо порушуються вимоги Інструкції про порядок конкурсного приймання дітей (учнів, вихованців) до гімназій, ліцеїв, колегіумів, спеціалізованих шкіл (шкіл-інтернатів), затвердженої наказом МОН від 19.06.2003 № 389. Так, в одному із ліцеїв міста Києва практикується комплексне конкурсне тестування майбутніх першокласників упродовж двох годин, без присутності батьків. Виконання письмових завдань передбачено для дітей 6-7-ми річного віку і в одному із ліцеїв м. Харків.

Незважаючи на конкурсний відбір, деякі спеціалізовані ЗНЗ формують класи з чисельністю учнів, що значно перевищує гранично допустиму, встановлену статтею 14 Закону (до 40 учнів замість 30).

У ряді гімназій і ліцеїв для зарахування дітей на навчання їхніх батьків примушують сплатити так званий «благодійний внесок», що порушує конституційне право громадян на безоплатність загальної середньої освіти в державних і комунальних навчальних закладах та суперечить Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Іноді, для легітимності конкурсного прийому дітей у класи початкової школи, ліцеї та гімназії перейменовуються у навчально-виховні комплекси, до складу яких включається ще й спеціалізована школа I ступеня (наприклад, «спеціалізована школа I ступеня – гімназія (або ліцей)» або, навіть, «дошкільний навчальний заклад – спеціалізована школа I ступеня – суспільно-гуманітарна гімназія – спеціалізована школа з поглибленим вивченням фізичної культури» (м. Київ). Проте такі рішення є не лише не обґрунтованими, а й такими, що суперечать статті 9 Закону, згідно з якою спеціалізованою може бути школа (школа-інтернат) лише I-III ступенів.

Водночас, місцевими органами управління освітою не здійснюється належний контроль за діяльністю ліцеїв, гімназій, спеціалізованих шкіл щодо відповідності заявленому типу, якості надання освітніх послуг, що, у

багатьох випадках, як свідчать результати зовнішнього незалежного оцінювання, є недостатньою. Крім того, трапляються випадки, коли за результатами державної атестації приймалися рішення про визнання деяких спеціалізованих ЗНЗ «атестованими умовно», але питання про зміну їхнього типу при цьому не ініціювалося.

З огляду на вищезазначене, просимо вжити дієвих заходів щодо усунення та недопущення порушень вимог законодавства у діяльності підпорядкованих ліцеїв, гімназій, колегіумів, спеціалізованих шкіл, у тому числі приведення їх структури у відповідність до визначеного типу, а також підвищення ними якості освіти.

Голова

Р. В. Гурак